

Zinsdeel

Woordgroepen en zinnen, groep 3-4

Betekenisnetwerk: zin, zinsbouw, zinsstructuur, woordgroep

Een aantrekkelijk verhaal

Vandaag leest meester Frank voor uit *De drakenberg* van Paul van Loon*. De leerlingen zitten net als altijd ademloos te luisteren naar de spannende avonturen die Dolfje Weerwolfje beleeft. Van tevoren heeft hij een zin uit het boek op het digibord geschreven en na afloop vraagt hij aan Mohammed om de zin hardop voor te lezen. Hij leest: '*Hij ziet witte staarten verdwijnen door de glazen deuren van de uitgang*'. De zin staat op papier en wordt nu uitgedeeld, net als andere zinnen uit het verhaal. Onder de zinnen is ruimte om zelf iets te schrijven, maar de leerlingen kunnen de zinnen ook in stukjes knippen. In groepjes gaan ze puzzelen: wat gebeurt er als je de woorden waaruit de zinnen bestaan, gaat husselen? Welke stukjes van de zin kun je uit elkaar halen en op een andere plaats in de zin zetten? En welke stukjes horen bij elkaar?

Met een beetje hulp komen de leerlingen tot vijf verschillende zinnen (waarvan een vraagzin):

Hij ziet *witte staarten* verdwijnen door de glazen deuren van de uitgang.

Witte staarten ziet hij verdwijnen door de glazen deuren van de uitgang.

Witte staarten ziet hij *door de glazen deuren van de uitgang* verdwijnen.

Ziet hij *witte staarten* verdwijnen *door de glazen deuren van de uitgang*?

Door de glazen deuren van de uitgang ziet hij *witte staarten* verdwijnen.

Meester Frank vertelt dat je niet alle woorden uit elkaar kunt halen: bepaalde stukjes horen bij elkaar en kun je dus alleen samen verplaatsen. In het voorbeeld gaat het om 'witte staarten' en 'door de glazen deuren van de uitgang'. Dit noemen we zinsdelen: delen van de zin die bij elkaar horen. De overige 'zinsdelen' zijn 'hij', 'ziet' en 'ziet verdwijnen': een zinsdeel kan dus ook een enkel woord zijn. Als je weet welke zinsdelen je kunt verplaatsen, kun je meer variatie in je tekst aanbrengen. Dat is fijner om te horen of te lezen. Ze gaan meteen oefenen met variaties. Als slotopdracht mogen de kinderen zelf een vervolgstukje schrijven op het voorgelezen hoofdstuk uit 'De drakenberg'.

Bron: Jantien Dhont, projectmedewerker taal, afdeling primair onderwijs SLO

Een **zinsdeel** is een onderdeel van een zin met een bepaalde grammaticale functie. Een zinsdeel kan één woord zijn, maar ook een combinatie van woorden. Voorbeelden van zinsdelen zijn het onderwerp, het lijdend voorwerp en het gezegde. www.taaladvies.net

*Loon, P. van (2020): *De drakenberg*, Amsterdam: Leopold